

Из домаћег права пословања са иностранством

Кредитни послови са иностранством

Узимање кредита из иностранства, давање кредита страним лицима, те давање гаранција страним лицима спада, према домаћим прописима (Закон о кредитним пословима са иностранством – Сл. лист СРЈ 42/92), у кредитне послове са иностранством за чије закључење и извршење важи посебан режим.

Кредитне послове са страним лицима могу уговорати домаће банке, предузећа и предузетници. Ова домаћа лица кредитне послове обављају слободно уз услов да, код узимања кредита, обезбеде девизна средства потребна за отплату дуга (за извршење обавеза према страним лицима по кредитним пословима не одговара држава). Банке које имају овлашћење Народне банке Југосавије за обављање платног промета и кредитних послова са иностранством уговоре могу закључивати у своје име и за свој рачун, у своје име и за рачун другог лица, те у име и за рачун другог лица. Предузећа и предузетници уговоре могу закључивати само у своје име и за свој рачун (могу кредитне послове закључивати једино у вези са обављањем своје делатности).

Кредит може бити комерцијални (кредитни посао закључен између страног и домаћег лица у својству продавца односно купца о извозу/увозу робе и услуга са роком плаћања дужим од 90 дана), робни (кредит који домаћи односно страни кредитор одобрава за куповину/продају робе или плаћање услуга са роком отплате дужим од 90 дана), те финансијски (кредит по коме кредитор одобрава кориснику средства у готову, без обзира у коју сврху ће их овај употребити). Средства финансијског кредита узетог из иностранства у начелу се могу користити само за плаћање увоза робе и услуга и за финансирање инвестиционих радова у иностранству, а изузетно, по одобрењу Народне банке Југославије, и за друге намене. Финансијске кредите домаћа предузећа могу давати страним партнерима само по основу остварене добити у иностранству (добит од извођења инвестиционих радова у иностранству и стечену обављањем привредних делатности у иностранству – од предузећа у која је извршено директно улагање).

Уговор о кредитном послу са иностранством мора бити закључен у писменој форми. Пре закључивања уговора домаће лице дужно је да Народну банку Југославије обавести о намери да склопи посао. Уговор, те све његове измене и допуне, морају бити регистровани код Народне банке.

Домаћи учесник у кредитном послу са иностранством слободно, у складу са уговором, одлучује о превременом враћању кредита односно превременом извршењу обавеза по кредитном послу. Превремено враћање кредита иностраном кредитору може бити забрањено ако држава преузме обавезу као гарант у аранжманима којима се рефинансирају односно репрограмирају дугови (или када непосредно предстоји преузимање таквих обавеза). У оваквом случају домаћи дужник може превремено измирити обавезу у земљи уплатом динарске противвредности дуга по курсу на дан уплате домаћој пословној банци преко које је посао склопљен односно која је гарант по кредиту (међутим, банка не може превремено извршити обавезу према иностраном повериоцу). Уз одобрење Народне банке Југославије може се изузетно извршити и превремено плаћање и рефинансираних односно репрограмираних обавеза путем конверзије потраживања из кредитног односа у потраживања по другим основима (у Закону се ова трансакција назива “конверзијом дуга”).

У случају поремећаја у платном билансу Југославије, Савезна влада може увести ограничења за закључивање кредитних послова са иностранством (привремено обустављање закључивања уговора, утврђивање износа до кога домаћа лица могу закључивати уговоре, утврђивање обавезе полагања динарског депозита сразмерно висини кредита, давање сагласности Народне банке Југославије за закључивање уговора).